

CSEMEZ ATTILA ÍRÁSAI 3. rész

A kert a kiterjesztett lakás

Jelen cikkben a telek funkcionális kialakításáról, a terep rendezéséről, az utak és az egyéb burkolt felületek kialakításáról és a kert lehatárolásáról, a kerítés építéséről lesz szó.

A kertben is célszerű a lakáshoz hasonló terekben gondolkodni, azaz tereket kialakítani és tereket lehatárolni. A telek nagyságától függően intim tereket, kertrészleteket a néhány négyzetméteres felülettől a több száz négyzetméteresig létre lehet hozni. A lakáshoz hasonlóan a kertben is biztosítani kell a sár- és pormentes utakat, pihenő helyeket.

A telek méretétől függően lehet a teret vagy a tereket létrehozni. Minden esetben az ún. konkáv-határú terek kialakítására kell törekedni. Ahogyan a nappali közepére nem állítunk nagy szekrényt, úgy a kerti tereinket sem „rondítjuk”, tesszük tönkre művi elem építésével vagy terebélyes fa ültetésével. A konkáv térhatárolás alatt azt értjük, hogy a burkolt vagy gyepes kerti teret évelő ágyakkal, majd alacsony vagy nyírott cserjékkel, végül fákkal határoljuk. A „szép” konkáv lehatároláshoz nagyobb felületet kell igénybe venni, ami egynyárral, alacsony majd magasabb évelővel és fokozatosan magasabb díszcserjékkel folytatódik. Helyszűke esetén az élő térfalat nyírott sövény is alkothatja.

Újonnan létesített kertek esetében első lépés a kert egyes részein a használatok eldöntése. A funkciók elhatárolását követően kerülhet sor a tereprendezésre. A közel vízszintes telkeken földmunkát alig kell végezni. Az 5 %-os lejtőhajlásig a tereprendezés nem jelent különösebb kihívást, míg 8-10 % felett támfalak építésére is szükség lehet. A támfal olyan szükségszerű rossz művi elem, aminek segítségével a sokkal jobban kihasználható közel vízszintes felületeket jelentősen növelni lehet.

Az utóbbi évtizedekben terjed az az „újgazdag” mentalitás, hogy az eredeti humuszos, földre ráterítik az alapból kikerült nyers földet amelyre, arra hozatnak komposztot. Sajnálatosan az eredeti terepet az OÉSZ szerint a telekhatáron egy méterrel meg lehet emelni, amit támfalak építésével oldanak meg (a helyi építési szabályozás eltérhet).

A tereprendezésnél a csapadékvizek elvezetése elsődleges cél. Értelemszerűen a ház falától, a burkolt felületekről, a kocsibeállóról és a kerti utakról a csapadékvizet el kell vezetni. A csapadék telekről történő kivezetését mindenképpen kerülni kell. Egyre csapadékhiányosabbá váló térségünkben a vizeket célszerű összegyűjteni és/vagy beszívárogtatni. A két-háromszáz literes hordókba, az 1 m³-ös műanyag tartályokba a házra hulló vizeket lehet ideiglenesen tározni és azt öntözésre felhasználni (az utóbbi évtizedben terjed a csapadékvizek földalatti medencékben történő gyűjtése is). A burkolt felületekre, az utakra – és intenzív esők esetében a füves vagy a kapált felületekre – hulló csapadék átmeneti gyűjtésére és

beszivárogtatására mélyített felületeket célszerű kialakítani. A mai szóhasználattal az esőkertek kialakításához megfelelő, természetesnek tűnő mélyedést kell létesíteni (*a meredek, beomlásra hajlamos falu gödröt kerülni kell!*).

Indokolttá válhat dombvidéken a külvizek felfogása és eróziómentes elvezetése is, amelyekhez övárkot vagy ellenesés teraszt lehet kialakítani. Míg az övárokkal a vizeket elvetetni, addig elleneséses terasszal beszivárogtatni lehet.

A burkolt felületek, utak, behajtók esetében a betonozás önmagában snassz. A burkolat megválasztásánál ügyelni kell arra, hogy ne legyen csúszós, de túlzottan érdes sem, mert azt nehezebb seperni, tisztán tartani.

A burkolt felületek és különösen az utak kialakítását meg lehet lapokkal is oldani, amelyek egyfajta mobilitást, azaz a felület megnövelését és az kerti utak nyomvonalának megváltoztatását is lehetővé teszik. A kerek tipegőktől a négyzetes és téglalap alakú elemekig a választék széleskörűvé vált.

Gyerek-koromban lombtalan állapotban mindkét irányban négy-öt telken is át lehetett látni, mert mindenütt drótfonatos kerítések voltak. Olyan kerítések, amelyek alatt a kutya, a nyúl és a sündisznó is átjutott (*a nyulak ellen a gyümölcsfák papírral történő téli betekerésével védekeztünk, a sündisznók éjszakai mozgásáról pedig a kutyák ugatása tájékoztatót*). A helyzet gyökeresen megváltozott. Elterjedtek a beton alapra épített vaslemez, deszka majd az „örökös és biztonságot adó” alumínium-kerítések. Nem ritkák a beton elemes és a zsalukövekből épített kerítések sem, amelyek a telkek közötti átláthatóságot megszüntetik.

Csemez Attila
tájépítészmérnök